

Bruxelles, 12 iunie 2017
(OR. en)

9303/17

ECOFIN 406
UEM 155
SOC 386
EMPL 300
COMPET 403
ENV 502
EDUC 230
RECH 186
ENER 225
JAI 485

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. Csie:	ST 9247/17 ECOFIN 377 UEM 126 SOC 355 EMPL 270 COMPET 372 ENV 472 EDUC 200 RECH 156 ENER 196 JAI 447 - COM(2017) 514 final
Subiect:	Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2017 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2017

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor proiectul de recomandare a Consiliului sus-menționat, astfel cum a fost revizuit și convenit de diferite comitete ale Consiliului, pe baza propunerii COM(2017) 514 final a Comisiei.

RECOMANDARE A CONSILIULUI

din...

privind Programul național de reformă al Lituaniei pentru 2017

și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Lituaniei pentru 2017

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice¹, în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

întrucât:

- (1) La 16 noiembrie 2016, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii, care marchează începutul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice pentru 2017. Prioritățile analizei anuale a creșterii au fost aprobate de Consiliul European din 9-10 martie 2017. La 16 noiembrie 2016, în baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului², Comisia a adoptat Raportul privind mecanismul de alertă, în care nu a identificat Lituania ca fiind unul dintre statele membre pentru care ar urma să se efectueze un bilanț aprofundat. În aceeași zi, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, care a fost aprobată de Consiliul European la 9-10 martie 2017. La 21 martie 2017, Consiliul a adoptat o Recomandare privind politica economică a zonei euro („Recomandarea privind zona euro”).³
- (2) Ca stat membru a cărui monedă este euro și având în vedere legăturile strânse dintre economii în cadrul uniunii economice și monetare, Lituania ar trebui să asigure punerea în aplicare integrală și în timp util a recomandării privind zona euro astfel cum se reflectă în recomandarea 2 de mai jos.
- (3) Raportul de țară pentru 2017 privind Lituania a fost publicat la 22 februarie 2017. Acesta a evaluat progresele realizate de Lituania în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu la 12 iulie 2016, măsurile adoptate pentru a da curs recomandărilor specifice fiecărei țări din anii anteriori, precum și progresele realizate de Lituania în direcția îndeplinirii obiectivelor naționale din cadrul Strategiei Europa 2020.
- (4) Lituania și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2017 la 27 aprilie 2017, iar la 28 aprilie 2017 și-a prezentat Programul de stabilitate pentru 2017. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.

² Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

³ JO C 92, 24.3.2017, p. 1.

- (5) Recomandările relevante specifice fiecărei țări au fost abordate în cadrul programării fondurilor structurale și de investiții europene („fondurile ESI”) aferente perioadei 2014-2020. Astfel cum se prevede la articolul 23 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului⁴, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor relevante ale Consiliului, Comisia poate solicita unui stat membru să revizuiască acordul de parteneriat și programele relevante și să propună modificări la acestea. Comisia a furnizat detalii suplimentare referitoare la modul în care va utiliza respectiva dispoziție în orientările cu privire la aplicarea măsurilor de corelare între eficacitatea fondurilor ESI și buna guvernare economică.
- (6) În prezent, Lituania face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere. În cadrul Programului său de stabilitate pentru 2017, guvernul își propune o îmbunătățire a soldului global de la un deficit de 0,4 % din PIB în 2017 la un excedent de 1,3 % din PIB în 2020. Se preconizează că obiectivul bugetar pe termen mediu - un deficit structural de 1 % din PIB - va fi îndeplinit cu o anumită marjă pe întreaga perioadă de programare. Traectoria de ajustare permisă cuprinde reforma sistemului de pensii începând cu 2016. În 2017, aceasta reflectă reforme structurale suplimentare majore ale pieței muncii și ale sistemului de pensii. În conformitate cu Programul de stabilitate pentru 2017, se așteaptă ca ponderea datoriei publice în PIB să scadă de la 40,2 % din PIB în 2016 la 33,8 % din PIB în 2020. Scenariul macroeconomic care stă la baza acestor proiecții bugetare este plauzibil. În același timp, măsurile necesare pentru a sprijini țintele de excedent planificate în perioada de după 2018 nu au fost suficient detaliate.

⁴ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

- (7) În Programul său de stabilitate pentru 2017, Lituania a solicitat permisiunea de a beneficia de abaterea temporară de 0,5 % din PIB prevăzută în cadrul componentei preventive, în temeiul „Poziției de consens privind flexibilitatea în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere” aprobată de Consiliul ECOFIN în februarie 2016, în vederea punerii în aplicare prevăzute a unor reforme structurale majore, cu un impact pozitiv asupra sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. În special, acest lucru privește creșterea sustenabilității sistemului de pensii prin consolidarea indexării și printr-o creștere treptată a perioadei de cotizare la sistemul de pensii. Cu toate acestea, reformele nu au reușit să stabilească o legătură automată între vârsta de pensionare și speranța de viață. În plus, reformele modernizează sistemul relațiilor de muncă prin introducerea unor noi tipuri de contracte de muncă, a unor perioade de preaviz mai scurte, a unor indemnizații de concediere mai reduse și a unor programe de lucru mai flexibile. Reformele consolidează, de asemenea, gradul de acoperire și de adecvare a indemnizațiilor de șomaj și a prestațiilor de asigurări sociale, extind domeniul de aplicare al politicilor active în domeniul pieței muncii și reduc nivelul angajărilor ilegale și fără asigurări. Autoritățile estimează că, pe termen lung, aceste reforme au un impact pozitiv asupra sustenabilității finanțelor publice prin generarea, în medie, în fiecare an, a unor economii de până la 3,8 % din PIB în ceea ce privește cheltuielile cu pensiile, în timp ce măsurile de reformă legate de piața forței de muncă pot contribui la o creștere de până la 10 % a numărului mediu anual de angajați, ipoteză care pare a fi, în linii mari, plauzibilă. Prin urmare, dacă va fi pusă în aplicare integral și la termen, această reformă va avea un impact pozitiv asupra sustenabilității finanțelor publice. Pe această bază, Lituania poate fi evaluată în prezent ca fiind eligibilă pentru a beneficia de o abatere temporară în 2017, cu condiția să pună în aplicare în mod corespunzător reformele convenite, care vor continua să fie monitorizate în cadrul semestrului european. Cu toate acestea, având în vedere necesitatea de a se asigura respectarea continuă a criteriului de referință minim (și anume, un deficit structural de 1,5 % din PIB) și luând în considerare marja permisă anterior în temeiul clauzei privind reforma sistemică a pensiilor (0,1 % din PIB), se poate considera că Lituania îndeplinește condițiile necesare pentru a beneficia de o abatere temporară suplimentară de 0,4 % din PIB în 2017, adică cu puțin sub nivelul de 0,5 % din PIB solicitat.

- (8) La 12 iulie 2016, Consiliul a recomandat Lituaniei să se asigure că, în 2017, abaterea de la obiectivul bugetar pe termen mediu se limitează la marja permisă legată de reforma sistemului de pensii⁵. Ținând seama de marjele aferente reformei sistemului de pensii, aprobate pentru 2016, și de abaterea temporară legată de punerea în aplicare a reformelor structurale, acordată pentru 2017, ar fi permisă o deteriorare a soldului structural de 1,3 % din PIB în 2017. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2017, se preconizează că, în 2017, Lituania va respecta această cerință. În 2018, Lituania ar trebui să își atingă obiectivul bugetar pe termen mediu, ținând seama de marjele legate de punerea în aplicare a reformei sistemului de pensii, acordate pentru 2016, și a reformei structurale, acordate pentru 2017, întrucât abaterile temporare sunt reportate pentru o perioadă de trei ani. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2017, acest obiectiv este în concordanță cu o rată de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete⁶ de maximum 6,4 % în 2018, ceea ce corespunde unei deteriorări a soldului structural de -0,6 % din PIB. În condițiile în care politicile rămân neschimbate, se așteaptă ca Lituania să respecte această cerință în 2018. În general, Consiliul consideră că este de așteptat ca Lituania să respecte dispozițiile Pactului de stabilitate și de creștere în 2017 și 2018.
- (9) În urma ultimei creșteri a salariului minim neimpozabil, sarcina fiscală asupra persoanelor cu venituri reduse a fost redusă considerabil în ultimii ani, ajungând, în prezent, aproape de media Uniunii. În același timp, majorările taxelor compensatorii au fost limitate și, prin urmare, veniturile fiscale ca procent din PIB rămân printre cele mai scăzute din Uniune, fapt care limitează capacitatea Lituaniei de a face față provocărilor sale sociale. Veniturile fiscale reduse sunt consecința ponderii relativ importante a economiei subterane și a unui nivel relativ scăzut al veniturilor din taxele de mediu și impozitarea câștigurilor din capital.

⁵ Lituania este autorizată să se abată de la obiectivul său bugetar pe termen mediu în 2017 și 2018 prin aplicarea marjei prevăzute de clauza privind reforma sistemică a pensiilor, acordată pentru 2016, având în vedere faptul că abaterile temporare sunt reportate pentru o perioadă de trei ani.

⁶ Cheltuielile publice nete cuprind cheltuielile publice totale, mai puțin cheltuielile cu dobânzile, cheltuielile cu programele Uniunii care sunt acoperite integral din fondurile Uniunii și modificările nediscreționare ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj. Formarea brută de capital fix finanțată la nivel național este repartizată de-a lungul unei perioade de 4 ani. Sunt luate în calcul și măsurile discreționare privind veniturile sau creșterile veniturilor impuse prin lege. Orice măsură cu caracter excepțional, fie pe partea de venituri, fie pe partea de cheltuieli, va fi compensată.

- (10) Cu toate că Lituania a făcut progrese în ultimii ani în ceea ce privește îmbunătățirea colectării TVA-ului, deficitul său de încasare a TVA-ului este unul dintre cele mai ridicate din Uniune. Raportarea insuficientă a salariilor accentuează problema nivelului redus al colectării impozitelor. Sporirea gradului de respectare a legislației fiscale ar crește veniturile la buget și ar îmbunătăți echitatea sistemului fiscal și eficiența economiei.
- (11) Se preconizează o intensificare a creșterii ratei de dependență a persoanelor vârstnice, iar în temeiul actualelor reglementări privind pensiile se așteaptă ca ponderea în PIB a cheltuielilor cu pensiile să crească cu aproximativ 50 % până la sfârșitul deceniului 2030. Corelarea pensiilor cu speranța de viață este esențială pentru a limita presiunea pe care cheltuielile cu pensiile o vor exercita asupra finanțelor publice.
- (12) Lituania a amânat intrarea în vigoare a noului Cod al muncii și a altor acte legislative privind noul model social. Acest fapt îi permite să asigure un echilibru între flexibilitate și securitate în domeniul relațiilor de muncă. Numărul mare de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, precum și creșterea inegalității veniturilor, rămân provocări majore pentru Lituania. Raportul dintre veniturile celor mai bogate 20 % dintre gospodăriile și veniturile celor mai sărace 20 % a crescut de la 5,3 în 2012 la 7,5 în 2015, situându-se pe locul al doilea în Uniune. Acest fapt este prejudiciabil pentru creșterea economică, stabilitatea macroeconomică și dezvoltarea unei societăți favorabile incluziunii. În prezent, sistemul de protecție socială nu răspunde în mod eficient acestei provocări, ca urmare a cheltuielilor scăzute cu protecția socială. În plus, diferența în ceea ce privește inegalitatea veniturilor înainte și după impozitare și transferuri sociale este una dintre cele mai mici din Uniune. Cu toate acestea, guvernul a inclus combaterea sărăciei și a excluziunii sociale printre prioritățile agendei sale. Legislația cu privire la noul model social vizează creșterea caracterului adecvat și a nivelului de acoperire al prestațiilor de șomaj, și au loc discuții referitoare la îmbunătățirea caracterului adecvat al asistenței sociale. Aceste decizii importante nu au fost încă adoptate și puse în aplicare. Pentru a aborda sărăcia în rândul persoanelor vârstnice, în 2016 Lituania a introdus în legislația sa privind pensiile un mecanism de indexare care poate fi utilizat pentru îmbunătățirea caracterului adecvat al pensiilor.

- (13) Este important ca Lituania să abordeze provocările în materie de competențe cu care se confruntă și să contracareze efectele negative ale scăderii numărului de persoane în vârstă de muncă. Proporția de elevi care nu dispun de suficiente competențe de bază rămâne ridicată. În pofida ratelor ridicate de absolvire în învățământul superior, acesta este afectat de un nivel scăzut al calității și de faptul că stimulentele financiare promovează mai degrabă supradimensionarea și ineficiența decât performanța. Ar trebui continuate eforturile de asigurare a unei predări de înaltă calitate la toate nivelurile de învățământ (inclusiv prin reformarea carierelor și a condițiilor de muncă). Acest lucru este crucial pentru abordarea rezultatelor slabe la învățatură și a deficiențelor din domeniul învățământului, precum și pentru asigurarea unui învățământ superior de calitate (inclusiv prin introducerea unei finanțări bazate pe rezultate și prin consolidarea instituțiilor de învățământ superior). Persistența, în Lituania, a unor niveluri scăzute de participare la educație a adulților împiedică eficacitatea reformelor pieței forței de muncă și dezvoltarea unei forțe de muncă mai competente. Lituania și-a concentrat eforturile asupra creșterii ofertei și a relevanței oportunităților de învățare oferite de organismele publice, însă, până în prezent, aceste măsuri nu au condus la rezultate tangibile. Pentru obținerea unei rate de participare mai ridicate și durabile în ceea ce privește educația adulților, Lituania trebuie, de asemenea, să încurajeze cetățenii să fructifice oportunitățile de învățare și să stimuleze un număr mai mare de angajatori să le ofere angajaților lor oportunități de învățare.
- (14) Rata șomajului în rândul persoanelor slab calificate și al persoanelor cu calificare medie se situează în continuare peste media Uniunii. Persoanele cu handicap se confruntă cu un nivel ridicat de sărăcie, parțial din cauza slabei lor integrări pe piața forței de muncă. Măsurile de politică active în domeniul pieței forței de muncă au, în prezent, un rol limitat în ceea ce privește sprijinirea cetățenilor pentru a reveni pe piața muncii din Lituania. Lituania dispune de importante marje de progres astfel încât piața forței sale de muncă să fie mai favorabilă incluziunii, inclusiv prin oferirea de măsuri de sprijin suplimentar pentru persoanele cu handicap. Acest lucru implică, de exemplu, extinderea angajării asistate și a Programului de reabilitare profesională, precum și îmbunătățirea disponibilității bugetelor destinate măsurilor de reabilitare. Legea privind ocuparea forței de muncă, recent adoptată, ar putea îmbunătăți furnizarea de măsuri de politică active în domeniul pieței forței de muncă.
- (15) Lituania a făcut progrese, în ultimii ani, în îmbunătățirea dialogului social. Partenerii sociali sunt implicați în mod activ în discuțiile cu privire la noul Cod al muncii și noul model social, iar guvernul a introdus planul de acțiune privind intensificarea dialogului social. Acesta vizează consolidarea capacității partenerilor sociali, promovarea negocierii colective și îmbunătățirea dialogului social la toate nivelurile.

- (16) În Lituania, rezultatele privind starea de sănătate continuă să aibă un impact negativ semnificativ asupra disponibilității forței de muncă potențiale și asupra productivității muncii. Cu toate că se depun eforturi pentru orientarea pacienților către tipuri de servicii medicale mai eficiente din punctul de vedere al costurilor, performanța sistemului de sănătate continuă să fie afectată de recurgerea într-o măsură prea mare la asistența medicală spitalicească și de cheltuielile scăzute cu prevenirea și sănătatea publică. Plățile suportate din buzunarul pacienților sunt foarte ridicate, în special în ceea ce privește produsele farmaceutice.
- (17) Date fiind evoluțiile demografice nefavorabile, creșterea economică va depinde din ce în ce mai mult de productivitatea forței de muncă. În perioada 2000-2015, Lituania s-a numărat printre statele membre cu cele mai ridicate rate de creștere a productivității forței de muncă, dar în ultimul timp, ratele de creștere au încetinit. Investițiile publice din Lituania sunt afectate de o planificare deficitară și o slabă corelare cu obiectivele strategice ale țării. Intensitatea cercetării și dezvoltării în sectorul public a crescut, depășind ușor media Uniunii în 2015, în timp ce, în mediul de afaceri, aceasta este încă în urmă. „Orientările privind reforma politicii Lituaniei în domeniul științei și inovării”, adoptate în 2016, urmăresc să abordeze provocările persistente în domeniul cercetării și inovării. În vederea atingerii acestui obiectiv, orientările prevăd: reforma finanțării instituționale din domeniul cercetării și inovării; consolidarea instituțiilor de cercetare și de învățământ superior, a centrelor de cercetare și a parcurilor tehnologice și îmbunătățirea coordonării, monitorizării și evaluării politicilor. Lituania a înregistrat anumite progrese în ceea ce privește sprijinirea unor mijloace alternative de finanțare. Aceasta a contribuit la instituirea unor fonduri cu capital de risc și a unor fonduri de capital de tip seed. De asemenea, Parlamentul a adoptat recent o lege privind multifinanțarea.
- (18) Numărul de cazuri de acordare de mită aduse în fața instanțelor judecătorești a crescut constant în ultimii ani, fapt care dovedește că Lituania și-a intensificat eforturile de combatere a corupției. Cu toate acestea, în unele domenii importante, cum ar fi asistența medicală și achizițiile publice, dispozițiile împotriva micii și a marii corupții nu sunt întotdeauna puse în practică. Sectorul asistenței medicale este afectat de practica frecventă a plăților informale în beneficiul medicilor. Nu există suficientă transparență în ceea ce privește achizițiile publice, în special la nivel municipal. În plus, normele deficitare cu privire la denunțatori descurajează denunțarea unor posibile neregularități în sectoarele public și privat. Guvernul a inclus abordarea corupției în sectorul asistenței medicale printre prioritățile programului său de combatere a corupției. De asemenea, pentru a reduce riscurile de corupție și conflictele de interese în cadrul achizițiilor publice cu valoare mică, guvernul le-a impus autorităților contractante să publice online informații cu privire la ofertele lansate, la ofertanții câștigători și la contractele atribuite. Cu toate acestea, este necesară o monitorizare continuă pentru a se asigura punerea în aplicare a acestor politici.

- (19) În contextul semestrului european 2017, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Lituaniei, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2017. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate pentru 2017 și Programul național de reformă pentru 2017, precum și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Lituaniei în anii precedenți. Având în vedere necesitatea consolidării guvernantei economice globale a Uniunii prin oferirea unei contribuții la nivelul Uniunii la deciziile naționale viitoare, Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestor programe pentru o politică bugetară și socioeconomică sustenabilă în Lituania, ci și de conformitatea lor cu normele și orientările Uniunii.
- (20) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2017 prin prisma acestei evaluări, iar avizul său⁷ se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos,

RECOMANDĂ ca, în perioada 2017 - 2018, Lituania să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să își continue politica fiscal-bugetară în conformitate cu cerințele impuse de componenta preventivă a Pactului de stabilitate și de creștere, ceea ce implică menținerea la nivelul obiectivului bugetar pe termen mediu în 2018, ținând seama de marjele legate de punerea în aplicare a reformei sistemului de pensii și a reformelor structurale pentru care se acordă o abatere temporară. Să îmbunătățească respectarea normelor fiscale și să extindă baza de impozitare la surse care sunt mai puțin dăunătoare pentru creștere. Să ia măsuri pentru a aborda provocarea sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu legată de pensii.
2. Să abordeze deficitul de competențe prin eficacitatea măsurilor de politică active în domeniul pieței forței de muncă și a învățării în rândul adulților și să îmbunătățească rezultatele în materie de educație prin recompensarea calității în procesul de predare și în învățământul superior. Să îmbunătățească funcționarea sistemului de sănătate prin extinderea asistenței medicale ambulatorii, intensificarea prevenirii bolilor și îmbunătățirea accesibilității serviciilor medicale. Să îmbunătățească adecvarea sistemului de protecție socială.

⁷ Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.

3. Să ia măsuri de creștere a productivității prin îmbunătățirea eficienței investițiilor publice și a corelării acestora cu obiectivele strategice ale statului.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu

Președintele
